



Nyemission i SAS AB (publ)

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2009/10:121 med förslag om att staten, på vissa villkor, ska delta i en nyemission i SAS AB (publ) och förslag om att riksdagen bemyndigar regeringen att vid lämplig tidpunkt minska ägandet i SAS samt tre följdmotioner. Utskottet tillstyrker förslagen i propositionen. Därmed ställer sig utskottet även bakom att medel på 1,1 miljarder kronor för ändamålet anvisas på tilläggsbudget för 2010 på anslaget 1:21 *Kapitalinsatser i statliga bolag* under utgiftsområde 24 Näringsliv.

Samtliga motionsyrkanden som behandlas i betänkandet avstyrks.

I betänkandet finns 5 reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Propositionens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden	7
Statens deltagande i nyemission i SAS AB (publ)	7
En genomgripande analys och kartläggning av SAS	12
Svenska statens fortsatta ägande i SAS	13
Fortlöpande information från regeringen om tillståndet i SAS	16
Höjd ram för utgiftsområde 24 Näringsliv samt höjt anslag	17
Reservationer	20
1. Statens deltagande i nyemission i SAS AB (publ), punkt 1 (mp)	20
2. En genomgripande analys och kartläggning av SAS, punkt 2 (s, v)	21
3. Svenska statens fortsatta ägande i SAS, punkt 3 (v)	22
4. Fortlöpande information från regeringen om tillståndet i SAS, punkt 4 (s, v)	22
5. Höjd ram för utgiftsområde 24 Näringsliv samt höjt anslag, punkt 5 (mp)	23
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	24
Propositionen	24
Följdmotionerna	24
<i>Bilaga 2</i>	
Näringsutskottets yttrande	26

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Statens deltagande i nyemission i SAS AB (publ)

Riksdagen bemyndigar regeringen

dels att för statens räkning, på vissa villkor, delta i en nyemission i SAS AB (publ) genom att teckna sin pro rata-andel av den föreslagna nyemissionen upp till ett belopp om högst 1 100 000 000 kr,

dels att vidta nödvändiga åtgärder för att genomföra statens villkorade deltagande i nyemissionen.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:121 punkterna 1 och 2 samt avslår motion

2009/10:Fi7 av Mats Pertoft m.fl. (mp) yrkande 1.

Reservation 1 (mp)

2. En genomgripande analys och kartläggning av SAS

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Fi5 av Thomas Östros m.fl. (s) yrkande 2 och

2009/10:Fi6 av Ulla Andersson m.fl. (v) yrkande 2.

Reservation 2 (s, v)

3. Svenska statens fortsatta ägande i SAS

Riksdagen bemyndigar regeringen att vid lämplig tidpunkt vidta följande åtgärder, var för sig eller i kombination,

(a) minska ägandet i SAS genom att avyttra hela eller delar av aktieinnehavet eller genom utspädning av befintlig ägarandel,

(b) förvärva eller byta aktier, rättigheter att förvärva aktier eller andra former av andelar i det företag eller den företagsgrupp som förvärvar aktier i SAS,

(c) avyttra de tillgångar och rättigheter som staten enligt (a) och (b) får som likvid om andra tillgångar än kontanter erhålls.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:121 punkt 3 och avslår motion

2009/10:Fi6 av Ulla Andersson m.fl. (v) yrkande 3.

Reservation 3 (v)

4. Fortlöpande information från regeringen om tillståndet i SAS

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Fi5 av Thomas Östros m.fl. (s) yrkande 1 och

2009/10:Fi6 av Ulla Andersson m.fl. (v) yrkande 1.

Reservation 4 (s, v)

5. Höjd ram för utgiftsområde 24 Näringsliv samt höjt anslag

Riksdagen

dels godkänner regeringens förslag att för budgetåret 2010 höja ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv med 1 100 000 000 kr till 6 599 165 000 kr,

dels, utöver beslutade medel, anvisar 1 100 000 000 kr för 2010 på ramanslaget 1:21 Kapitalinsatser i statliga bolag, som därmed uppgår till 1 101 000 000 kr. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10: 121 punkt 4 och avslår motion

2009/10:Fi7 av Mats Pertoft m.fl. (mp) yrkande 2.

Reservation 5 (mp) – villkorad

Stockholm den 18 mars 2010

På finansutskottets vägnar

Stefan Attefall

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Stefan Attefall (kd), Thomas Östros (s), Bertil Kjellberg (m), Sonia Karlsson (s), Lars Elinderson (m), Monica Green (s), Nina Lundström (fp), Hans Hoff (s), Peder Wachtmeister (m), Göran Pettersson (m), Ulla Andersson (v), Tommy Ternemar (s), Emma Henriksson (kd), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (m), Christina Zedell (s), Per Åsling (c) och Mats Pertoft (mp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Styrelsen i SAS AB (publ) har den 9 februari 2010 beslutat om en nyemission om ca 5 miljarder kronor, med företrädesrätt för bolagets aktieägare. Emissionsbeslutet kräver godkännande av en extra bolagsstämma som man avser att hålla den 7 april 2010.

I proposition 2009/10:121 Nyemission i SAS AB (publ) föreslår regeringen att riksdagen bemyndigar regeringen att för statens räkning, på vissa villkor, delta i en nyemission i SAS AB (publ) genom att teckna sin pro rata-andel av den föreslagna nyemissionen upp till ett belopp om högst 1,1 miljarder kronor. Förslaget om nyemission kräver godkännande av bolagsstämma som avses hållas den 7 april 2010. Bemyndigandet gäller under förutsättning att de villkor som regeringen ställt upp för ett deltagande i nyemissionen uppfylls.

För att finansiera deltagandet i nyemissionen föreslås att riksdagen godkänner regeringens förslag att på tilläggsbudget för 2010 höja ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv med 1,1 miljarder kronor samt att öka anslaget 1:21 *Kapitalinsatser i statliga bolag* under utgiftsområde 24 med samma belopp.

Slutligen föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att vid lämplig tidpunkt minska ägandet i SAS AB (publ).

Med anledning av regeringens förslag har tre motioner väckts. Förslagen i propositionen och motionerna återges i bilaga 1. I betänkandet redovisas regeringens förslag till riksdagsbeslut enligt en annan numrering än i propositionen.

Finansutskottet har berett näringsutskottet tillfälle att yttra sig i ärendet. Näringsutskottets yttrande återfinns i bilaga 2.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att för statens räkning, på vissa villkor, delta i en nyemission i SAS AB (publ) genom att teckna sin pro rata-andel av den föreslagna nyemissionen upp till ett belopp om högst 1,1 miljarder kronor. Förslaget om nyemission kräver godkännande av bolagsstämma som avses hållas den 7 april 2010. Bemyndigandet gäller under förutsättning att de villkor som regeringen ställt upp för ett deltagande i nyemissionen uppfylls.

För att finansiera deltagandet i nyemissionen föreslås att riksdagen godkänner regeringens förslag att på tilläggsbudget för 2010 höja ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv med 1,1 miljarder kronor samt att öka anslaget 1:21 *Kapitalinsatser i statliga bolag* under utgiftsområde 24 med samma belopp.

Slutligen föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att vid lämplig tidpunkt minska ägandet i SAS AB (publ).

Utskottets överväganden

Statens deltagande i nyemission i SAS AB (publ)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen dels att för statens räkning, på vissa villkor, delta i en nyemission i SAS genom att teckna sin pro rata-andel av den föreslagna nyemissionen upp till ett belopp om högst 1,1 miljarder kronor, dels att vidta nödvändiga åtgärder för att genomföra statens villkorade deltagande i nyemissionen.

Jämför reservation 1 (mp).

Propositionen

SAS är i dag Nordens största flygbolag och har som verksamhetsmål att erbjuda flygtransporter och därtill relaterade tjänster till den nordiska hemmamarknaden. SAS har en marknadsposition om mellan 40 och 60 % i de skandinaviska länderna.

Enligt propositionen har SAS sedan 2001 haft en otillfredsställande ekonomisk utveckling. En förklaring till detta, enligt propositionen, är att konkurrensen både inom Skandinavien och på internationella linjer har ökat samtidigt som kostnaderna i SAS varit för höga. Koncernen redovisade under perioden 2002–2005 betydande förluster. Efter genomförande av kostnadsminskningar och som en följd av bättre marknadsvillkor, redovisade koncernen vinst för helåret 2006. Styrelse och ledning bedömde dock att avkastningen inte var tillräcklig och lanserade ett nytt åtgärdsprogram 2007. Förseningar av genomförandet av åtgärdsprogrammet var enligt propositionen förklaringen till att vinstnivån för 2007 var otillfredsställande trots en stark högkonjunktur. Resultatet för 2008 blev en förlust om 6,3 miljarder kronor där 4,9 miljarder kronor hänför sig till dotterbolaget Spanair.

I februari 2009 lanserade SAS en förnyad strategisk inriktning, Core SAS, för att bemöta de svaga makroekonomiska förhållandena och bolagets interna utmaningar. Den förnyade strategiska inriktningen inkluderade ett omfattande besparingsprogram om 4 miljarder kronor, vilket under 2009 gradvis ökade till 5,3 miljarder kronor. Genomförandet av åtgärderna i strategin har, enligt propositionen, förlöpt som planerat och ca 66 % av kostnadsåtgärderna om 5,3 miljarder kronor har genomförts per den 31 december 2009. Några av de viktigaste genomförda åtgärderna under 2009 innefattar avyttringar av innehaven av Spanair, bmi och airBaltic, reducering av koncernens flotta med 18 flygplan, nedläggning av 45 olönsamma linjer och effektivisering av organisationsstrukturen.

Det makroekonomiska läget har under 2009 förvärrats mer än vad som antogs i den ursprungliga Core SAS-affärsplanen. I propositionen hänvisas till uppgifter från flygindustrins branschorganisation, International Air Transport Agency (IATA) som i sin senaste rapport 2009 konstaterar att den globala flygindustrin under 2009 har upplevt det sämsta året någonsin. Det försämrade makroekonomiska läget under 2009 har resulterat i minskat antal passagerare och lägre biljettpriser, och därmed lägre intäkter för flygindustrin. Enligt propositionen är det till följd av dessa effekter som SAS redovisar en förlust om drygt 2,9 miljarder kronor för 2009. Detta var högre än vad som antogs då Core SAS-strategin offentliggjordes i februari 2009. En annan förklaring, som anges i propositionen, är att omstruktureringsskostnaderna för Core SAS under 2009 var högre än väntat. Detta beror till stor del på den kraftiga volymnedgången som tvingade SAS till att ställa av flygplan tidigare än planerat.

De oväntat låga intäkterna ledde även till ett högre utflöde av rörelsekapital när antalet förskottsbetalda biljetter blev lägre än beräknat. Regeringen anger att dessa faktorer, tillsammans med de lägre än förväntade intäkterna från avyttringar av tillgångar, har haft en negativ inverkan på koncernens kassaflöde och likviditet.

För att förbättra koncernens lönsamhet och minska kostnadsbasen, informerades styrelsen den 9 februari 2010 att kostnadsprogrammet inom Core SAS kommer att förstärkas med ytterligare årliga kostnadsåtgärder motsvarande 2 miljarder kronor, vilket innebär att det totala kostnadsprogrammet uppgår till 7,3 miljarder kronor. Genomförandet av de nya åtgärderna har inletts och väntas gradvis nå full resultateffekt från 2010 fram till 2012.

Förutom denna besparingsplan presenterade styrelsen även en plan för att stärka bolagets finansiella ställning. Den finansiella ställningen stärks genom dels ett avtal med långivande banker om förbättrade lånevillkor som omfattar ca 5 miljarder kronor, dels att genomföra refinansiering av de obligationslån som förfaller under 2010 som omfattar ca 2 miljarder kronor. För att ytterligare förstärka koncernens likviditet och för att stödja implementeringen av de återstående delarna av Core SAS-strategin och refinansieringsåtgärderna har styrelsen beslutat att föreslå en nyemission om ca 5 miljarder kronor med företrädesrätt för SAS aktieägare. Dessutom finns en avsiktsförklaring med fackföreningarna för piloter och kabinanställda med ett mål om ytterligare kostnadsåtgärder om 0,5 miljarder kronor.

Överenskommelser har också, enligt propositionen, träffats med koncernens långivare rörande möjlighet till förlängd kredit som kommer att senareläggas från 2012 till 2013 för att förstärka koncernens likviditet. Överenskommelserna med långivarna är villkorade av att den föreslagna nyemissionen genomförs enligt styrelsens förslag.

Regeringens analys visar att ett deltagande i nyemissionen förväntas ge en marknadsmässig avkastning baserat på genomförandet av de åtgärder som styrelsen föreslår i affärsplanen. I analysen har regeringen beaktat de risker på såväl intäkts- som kostnadssidan som är förknippade med affärs-

planen. Enligt propositionen ligger investeringen i linje med regeringens mål om värdeskapande i bolag med statligt ägande. De åtgärder som genomförts av SAS de senaste åren har, enligt regeringen, varit kraftfulla men inte tillräckliga. Fortsatt effektivisering, satsningar på service och attraktiva kunderbjudanden är nödvändiga för att uppnå ett lönsamt och konkurrenskraftigt SAS. I propositionen framhålls att ett konkurrenskraftigt SAS också ger bättre förutsättningar att kunna delta i den fortsatta konsolideringen av flygmarknaden som kan förväntas vid en återhämtning i världsekonomin. Regeringen anser därför att svenska staten ska delta i den föreslagna nyemissionen.

De svenska, danska och norska regeringarna har var för sig till styrelsen uttalat sitt stöd för nyemissionen och klargjort att de kommer, där så krävs, att föreslå att respektive parlament lämnar tillstånd att, under vissa förutsättningar, teckna sina respektive pro rata-andelar i nyemissionen och, vid bolagsstämman, rösta för samtliga förslag från styrelsen som är relaterade till nyemissionen.

De tre staternas deltagande i emissionen kommer att villkoras av att alla tre stater tecknar sina respektive pro rata-andelar, av refinansiering av obligationslån som förfaller 2010 och av att slutligt avtal med fackföreningarna för piloter och kabinanställda ingås samt av att alla parlamentariska beslut, där så krävs, fattas. Knut och Alice Wallenbergs stiftelse genom Foundation Asset Management (FAM) har också till styrelsen uttalat sitt stöd för nyemissionen och bekräftat sin avsikt att under samma förutsättningar som de svenska, danska och norska regeringarna teckna sin pro rata-andel i nyemissionen samt att rösta för samtliga förslag från styrelsen som är relaterade till nyemissionen. Villkoren innebär att bolag, anställda, kreditgivare och ägare gemensamt tar ansvar för och bidrar till att skapa förutsättningar för ett konkurrenskraftigt SAS.

Tillsammans innehar de fyra ovan nämnda aktieägarna 57,6 % av alla utestående aktier och röster i SAS. J.P. Morgan, Nordea, SEB Enskilda, DnB NOR Markets, The Royal Bank of Scotland och Danske Markets har bekräftat sin avsikt att under vissa förutsättningar var för sig ingå garantiavtal avseende resterande 42,4 % av aktierna i emissionen.

Nyemissionen kräver godkännande av bolagsstämman som avses hållas den 7 april 2010. Avstämningsdag för rätt att delta i nyemissionen är den 12 april 2010, och teckningsperioden kommer att löpa fr.o.m. den 15 april 2010 t.o.m. den 29 april 2010. Beloppet som aktiekapitalet ska ökas med, det antal aktier som ska emitteras samt teckningskursen kommer att fastställas av styrelsen senast den 6 april 2010. De nyemitterade aktierna kommer i alla avseenden att vara likställda med de befintliga stamaktierna.

Motionen

Miljöpartiet begär i motion 2009/10:Fi7 yrkande 1 att riksdagen avslår regeringens förslag att svenska staten ska delta i den aktuella nyemissionen i SAS. Enligt motionärerna är SAS ett bolag som länge haft stora ekonomiska problem och att staten vid ett flertal tillfällen varit tvungen att gå in med ägartillskott. Så sent som i februari 2009 bemyndigade riksdagen deltagande i en nyemission på 1,3 miljarder kronor. Enligt motionärerna räknade regeringen då med att detta ägartillskott skulle vara tillräckligt för att få SAS på fötter och konkurrenskraftigt igen. Motionärerna erinrar om att Miljöpartiet ville avslå regeringens begäran i februari 2009 om att delta i den då aktuella nyemissionen. Den affärsplan som bolaget då presenterat för att klara neddragningarna menade Miljöpartiet medförde stora ekonomiska risker och att det inte var säkert att besparingsplanen skulle komma att lyckas och att SAS tidigare hade presenterat liknande planer som misslyckats.

Miljöpartiet menar vidare att det är av högsta vikt att vara försiktig och varsam med skattepengar och att staten inte bör ta på sig affärsrisker om det inte finns synnerliga skäl till detta. Staten bör i huvudsak inte äga företag som finns på fungerande konkurrensutsatta marknader. Att delta i nyemissionen är förenat med stora affärsrisker, och Miljöpartiet ser inget skäl till att staten i det här läget ska äventyra skattepengar i onödan. I stället bör man aktivt arbeta för att hitta en ny ägare till SAS och sälja bolaget. Miljöpartiet anser att det finns betydligt mycket viktigare investeringar, t.ex. i förnybar energi, i hållbar transportinfrastruktur såsom spårväg och järnväg och energieffektiviseringar, än att fortsätta hålla ett flygbolag under armarna.

Miljöpartiet står fast vid att SAS bör säljas och menar att riksdagen bör avslå regeringens proposition i de delar som rör deltagande i en nyemission i SAS och i stället uppmana regeringen att snarast möjligt inleda en försäljning av SAS, eftersom det i dag inte finns några skäl till ett statligt ägande av flygbolag.

Näringsutskottets yttrande

Riksdagen beslutade våren 2009, på förslag av regeringen, att regeringen för statens räkning fick delta i den då aktuella nyemissionen i SAS genom att teckna aktier upp till ett belopp om högst 1,3 miljarder kronor och att dessa medel anvisades på tilläggsbudget för 2009 (prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40, 2008/09:NU7y). I en reservation (mp) avvisades regeringens förslag och förordades en försäljning av statens andel av SAS.

I Danmark fattar Finansudvalget självständigt beslut om den danska statens deltagande i nyemissionen. Enligt uppgift kommer Finansudvalget att behandla frågan den 17 mars och eventuellt den 24 mars.

I Norge avlämnades den 19 februari en proposition till Stortinget om den norska statens deltagande i nyemissionen (prop. 2009-2010:79 S). Näringskomiteen har, enligt uppgift, påbörjat sin behandling och planerar att fatta beslut den 23 mars. Behandlingen i Stortinget är beräknad till den 25 mars.

Näringsutskottets ställningstagande

Det bemyndigande som regeringen begär för att delta i den nu aktuella nyemissionen är villkorat av att alla tre stater tecknar sina respektive pro rata-andelar, av refinansiering av de nämnda obligationslånen och av ett slutligt avtal med de nämnda fackföreningarna. Regeringen anger i propositionen att den har haft flera avstämningar med övriga huvudägare. Som redovisats kan beslut om de danska och norska staternas deltagande i nyemissionen förväntas inom kort.

Näringsutskottet delar regeringens bedömning att de nu aktuella åtgärderna bör vidtas. Näringsutskottet anser sålunda att riksdagen bör bemyndiga regeringen att för statens räkning och på de angivna villkoren delta i den planerade nyemissionen genom att teckna aktier upp till ett belopp om högst 1,1 miljarder kronor och att vidta de övriga åtgärder som krävs för att genomföra statens deltagande i nyemissionen.

Näringsutskottet påpekar att om staten, som det föreslås i Miljöpartiets motion, inte skulle delta i nyemissionen skulle det innebära att staten inte skulle ta hänsyn till de omedelbara konsekvenserna för bolaget, resenärrerna och flyginfrastrukturen i landet. Det skulle kunna uppstå en risk att bolaget skulle gå i konkurs.

Finansutskottets ställningstagande

I februari 2009 lanserade SAS en förnyad strategisk inriktning, Core SAS, för att bemöta de svaga makroekonomiska förhållandena och bolagets interna utmaningar. Åtgärderna har enligt vad som sägs i propositionen förlöpt som planerat, och 66 % av kostnadsåtgärderna om 5,3 miljarder kronor har genomförts per den 31 december 2009. Som ett svar på det under 2009 förvärrade makroekonomiska läget, vilket för SAS resulterade i lägre intäkter än förväntat i den ursprungliga Core SAS-strategin, presenterade styrelsen och ledningen i SAS i februari 2010 ett utökat besparingsprogram på 2 miljarder kronor och en refinansieringsplan som innehåller styrelsens beslut om att föreslå en nyemission om ca 5 miljarder kronor. Dessutom hade SAS en avsiktsförklaring med fackföreningarna för piloter och kabinanställda med ett mål om ytterligare kostnadsåtgärder om 0,5 miljarder kronor.

Utskottet delar regeringens bedömning att fortsatt effektivisering, satsningar på service och attraktiva kunderbudanden i enlighet med affärsplanen är nödvändigt för att uppnå ett lönsamt och konkurrenskraftigt SAS. I likhet med näringsutskottet delar således utskottet regeringens bedömning

att de nu aktuella åtgärderna bör vidtas. De villkor som regeringen satt upp för den svenska statens deltagande i nyemissionen är väsentliga förutsättningar för genomförandet av de återstående delarna av Core SAS. Därför kan utskottet med tillfredsställelse notera att ett slutligt avtal i dagarna slutits med fackföreningarna för piloter och kabinpersonal och att SAS, enligt sin årsredovisning, som en del i uppfyllandet av villkoret om refinansiering av obligationslån som förfaller 2010 om 2 miljarder kronor säkrat refinansiering av 580 miljoner kronor.

Utskottet ser positivt på att villkoren innebär att bolag, anställda, kreditgivare och ägare gemensamt tar ansvar och bidrar till att skapa förutsättningar för ett konkurrenskraftigt SAS. Utskottet noterar att regeringen i propositionen anger att SAS i och med den aktuella nyemissionen erhåller det kapital som är nödvändigt för att säkerställa långsiktig lönsam drift.

När det gäller Miljöpartiets ståndpunkt att staten inte ska delta i nyemissionen, delar utskottet näringsutskottets mening, om att detta skulle kunna innebära en risk för att bolaget skulle gå i konkurs eftersom det i dagsläget inte finns någon köpare. Enligt utskottet är det detta och inte, som Miljöpartiet hävdar, att delta i nyemissionen, som äventyrar skattepengar i onödan.

Därmed tillstyrker finansutskottet, i likhet med näringsutskottet, regeringens förslag, punkterna 1 och 2 och avstyrker motion 2009/10:Fi7 (mp) yrkande 1.

En genomgripande analys och kartläggning av SAS

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att regeringen ska göra en genomgripande analys och kartläggning av SAS. Utskottet anser att nödvändiga analyser redan har genomförts av regeringen. Jämför reservation 2 (s, v).

Motionerna

Socialdemokraterna anger i sin motion 2009/10:Fi5 att det, oavsett storleken på det framtida statliga ägandet i SAS, är utomordentligt viktigt att på ett så tidigt stadium som möjligt få en tydlig bild av bolagets finansiella status och dess möjlighet att på ett framgångsrikt sätt hävda sig i en allt hårdare konkurrens. Av den anledningen begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt ska ta initiativ till en genomgripande analys och kartläggning av SAS. I det sammanhanget framhåller motionärerna ett behov av att djupare analysera hur tillgängligheten i Sverige till strategiska flyglinjer, såväl internationella som nationella, påverkas av de omstruktureringar som nu sker på flygmarknaden. Vänsterpartiet yrkar även de i sin motion 2009/10:Fi6 yrkande 2 om ett tillkännagivande om

att regeringen skyndsamt ska inleda en sådan genomgripande analys och kartläggning av SAS. Även Vänsterpartiet framhåller behovet av att djupare analysera hur tillgängligheten till strategiska flyglinjer påverkas av omstruktureringarna på flygmarknaden.

Näringsutskottets ställningstagande

Näringsutskottet anser att finansutskottet ska avstyrka motionsyrkandena.

Finansutskottets ställningstagande

Regeringen föreslår i föreliggande proposition att svenska staten, under vissa villkor, ska delta i den aktuella nyemissionen. Förslaget grundar sig på den analys av SAS, dess ekonomi och marknadsförutsättningar, som regeringen gjort. Det förslag som regeringen har i propositionen om att få ett bemyndigande från riksdagen att vid lämplig tidpunkt minska ägandet i SAS, grundar sig i en utvärdering av svenska statens aktieinnehav i SAS som regeringen genomfört. Utskottet menar att regeringen följaktligen redan har gjort den genomgripande analys och kartläggning av SAS som Socialdemokraterna och Vänsterpartiet i sina respektive motioner efterlyser. Enligt uppgift från Regeringskansliet har även överväganden gjorts om förslagets påverkan på tillgängligheten på flyglinjer. Övervägandena handlar om att den svenska staten med sin ägarandel, på en avreglerad marknad, inte kan och inte bör utöva inflytande över linjenätet. Finansutskottet delar denna bedömning och ansluter sig till vad näringsutskottet vid flera tillfällen under innevarande mandatperiod uttalat som sin syn på statligt ägande (t.ex. bet. 2009/10:NU4) att statens främsta näringspolitiska uppgift är att ange ramar och regelsystem för näringslivets verksamhet och bidra till att skapa förutsättningar för långsiktig tillväxt.

Utskottet utgår vidare från att regeringen även framöver kommer att genomföra de analyser som krävs för att fullfölja ägarrollen och för att förbereda ett eventuellt minskat ägande i SAS.

Därmed avstyrker finansutskottet, i likhet med näringsutskottet, motion 2009/10:Fi5 (s) yrkande 2 och motion 2009/10:Fi6 (v) yrkande 2.

Svenska statens fortsatta ägande i SAS

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen att vid lämplig tidpunkt minska ägandet i SAS AB (publ).

Jämför reservation 3 (v).

Propositionen

Regeringen har genomfört en utvärdering av svenska statens aktieinnehav i SAS. Den samlade bedömningen är att regeringen bör få möjlighet att vid lämplig tidpunkt minska, eller i sin helhet avyttra, statens aktieinnehav. En förändring av ägandet kan genomföras på flera sätt, t.ex. genom en strukturaffär, varvid regeringen kan komma att överväga olika typer av de tillvägagångssätt som regeringen begär bemyndigande för, var för sig eller i kombination. För att ge staten förutsättningar att som delägare i ett börsnoterat bolag agera på det sätt som är bäst ur kommersiell synpunkt, vilket ligger i linje med regeringens mål om värdeskapande i bolag med statligt ägande, föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att vid lämplig tidpunkt minska ägandet i SAS AB (publ).

Svenska staten äger i dag 21,4 % av aktierna i SAS, och mot bakgrund av tidigare beslut angående att förändringar i ägandet av SAS underställts riksdagen samt uttalanden i samband med tidigare riksdagsbehandling avseende nyemission i SAS (prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40, rskr. 2008/09:192) anser regeringen att frågan om en avyttring av hela eller delar av statens innehav i bolaget bör underställas riksdagen.

Regeringen har informerat den danska och den norska staten, som vardera äger 14,3 % av aktierna om sin avsikt att inhämta ett sådant bemyndigande från riksdagen.

Motionen

Vänsterpartiet begär i sin motion 2009/10:Fi6 yrkande 3 att regeringen ska återkomma med förslag om handlingslinjer för ett framtida SAS AB. Detta ska ske efter det att en genomgripande analys och kartläggning av SAS är gjord.

Näringsutskottets yttrande

Frågan om en eventuell försäljning av den danska statens andel i SAS är inte aktuell för närvarande. Det är inte praxis att Finansudvalget eller Folketinget ger generella mandat om försäljning utan endast mandat som är knutna till en konkret försäljningsprocess eller ett konkret köperbjudande.

I den proposition som den norska regeringen lämnade till Stortinget (prop. 2009-2010:79 S) finns ett särskilt avsnitt om den norska statens framtida ägande i SAS. Där sägs att den norska regeringens politik är att upprätthålla statens ägarandel i SAS. Den norska regeringen gör bedömningen att SAS har en mycket viktig roll i skandinavisk luftfart och om bolaget ges de rätta förutsättningarna kommer SAS att kunna ha en nyckelroll i den skandinaviska luftfartsmarknaden också i framtiden. Det är särskilt utvecklingen med starkt ökande konkurrens på den skandinaviska marknaden från lågprisaktörer som Norwegian och Ryanair som är en utmaning för SAS. Ett sätt för SAS att möta denna konkurrens kan vara att

delta i en konsolidering med andra aktörer, som kan komma att kräva en försäljning som innebär en minskning av den norska statens ägarandel i SAS. Den norska regeringen kommer att vara öppen för att värdera en försäljning av den norska statens aktier i SAS om det är kommersiellt förnuftigt för staten. Regional- och samfärdselsmässiga hänsyn måste i så fall tas. En eventuell framtida försäljning av den norska statens aktier i SAS kommer att föreläggas Stortinget, sägs det i propositionen.

Näringsutskottets ställningstagande

När det gäller regeringens förslag om bemyndigande att vid lämplig tidpunkt sälja statens andel i SAS, anser näringsutskottet att finansutskottet bör tillstyrka det. Näringsutskottet vill att bemyndigandet ska uppfattas som ett tydligt besked om statens inställning när det gäller försäljning inom överskådlig tid. Samtidigt vill näringsutskottet understryka vikten av att en försäljning sker i ordnade former när det finns en seriös köpare. Genom att delta i nyemissionen bidrar staten i stället till att förbereda en försäljning av sin andel i bolaget.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet ser med tillfredsställelse att regeringen i propositionen begär riksdagens bemyndigande att minska ägandet i SAS. Regeringen tillämpar därmed den praxis som hittills rått vid förändringar i statens ägande av SAS och som innebär att riksdagen fattar beslut om sådana frågor (bet. 2008/09:FiU40).

Utskottet vill, liksom näringsutskottet, att riksdagens bemyndigande att minska ägandet i SAS ska uppfattas som ett tydligt besked om statens inställning när det gäller försäljning inom överskådlig tid och understryker vikten av att en försäljning sker i ordnade former när det finns en seriös köpare. Utskottet delar regeringens bedömning att bemyndigandet ger staten bättre förutsättningar att som delägare i ett börsnoterat bolag agera på ett sätt som är bäst ur kommersiell synpunkt.

Slutligen noterar utskottet att den danska och den norska staten är informerade om regeringens förslag till riksdagen om att begära ett bemyndigande att minska svenska statens ägande i SAS. I samband med att den svenska regeringen den 19 februari 2010 beslutade om propositionen uttalade den danske statsministern att den danska regeringen kommer att ha en pragmatisk inställning i frågan om SAS och att en försäljning av aktierna i SAS skulle övervägas om priset var rätt. I den norska regeringens proposition om deltagande i nyemission i SAS (prop. 2009-2010:79 S) framgår att den norska regeringen kommer att vara öppen för att värdera en försäljning av den norska statens aktier i SAS om det är kommersiellt förnuftigt för staten.

Därmed tillstyrker finansutskottet, i likhet med näringsutskottet, regeringens förslag punkt 3 och avstyrker motion 2009/10:Fi6 (v) yrkande 3.

Fortlöpande information från regeringen om tillståndet i SAS

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om fortlöpande information till riksdagen från regeringen om tillståndet i SAS.

Jämför reservation 4 (s, v).

Motionerna

Socialdemokraterna finner i sin motion 2009/10:Fi5 det otillfredsställande att regeringen, inför den kommande liksom den tidigare nyemissionen i SAS, underlåtit att delge riksdagen fortlöpande information om läget i bolaget. Motionärerna anser att regeringen framgent måste hålla riksdagen informerad på ett väsentligt bättre sätt än vad som hittills har varit fallet, och i yrkande 1 begär motionärerna att riksdagen ger regeringen detta till känna. Vänsterpartiet yrkar även de i sin motion 2009/10:Fi6 yrkande 1 att regeringen ska återkomma till riksdagen med fortlöpande information om tillståndet i SAS.

Näringsutskottets yttrande

När riksdagen förra året behandlade regeringens förslag om att delta i nyemissionen i SAS, förutsatte näringsutskottet i sitt yttrande till finansutskottet (2008/09:NU7y) att regeringen fortlöpande skulle hålla utskottet underrättat om utvecklingen i SAS. Näringsutskottet ville ha löpande information om utfallet av arbetet med den då aktuella affärsplanen och den effektivisering och kostnadsminskning som ingick i denna plan. Näringsutskottet konstaterar nu i det aktuella yttrandet att någon sådan information inte har lämnats. Samtidigt bör det, enligt näringsutskottet, påpekas att SAS är ett börsnoterat företag, vilket ställer speciella krav vid informationsgivning.

Näringsutskottets ställningstagande

I de båda motionerna 2009/10:Fi5 (s) och 2009/10:Fi6 (v) framförs önskemål om att regeringen ska återkomma till riksdagen med fortlöpande information om tillståndet i SAS. Näringsutskottet instämmer i att det är angeläget att riksdagen och näringsutskottet får information om bolagets utveckling. Detta framförde näringsutskottet våren 2009 i sitt då aktuella yttrande till finansutskottet. Samtidigt måste hänsyn tas till att SAS är ett publikt bolag, vilket ställer speciella krav på informationsgivning. Ett sätt för näringsutskottet att få information är att SAS vd kommer till utskottet och informerar på ett sådant sätt att det inte blir fråga om insiderinformation. Det skulle också kunna vara tänkbart att näringsutskottet, med iaktta-

gande av sekretessregler, skulle kunna få information av företrädare för regeringen. Frågan om informationsgivning till utskottet bör få en lösning som balanserar olika intressen. Något behov av ett riksdagsuttalande i saken kan näringsutskottet dock inte se.

Finansutskottets ställningstagande

Liksom näringsutskottet instämmer utskottet i att det är angeläget att riksdagen hålls informerad om bolagets utveckling, och i sitt betänkande från förra våren (bet. 2008/09:FiU40) förutsatte utskottet att detta skulle ske. Någon sådan information har inte lämnats. Samtidigt måste hänsyn tas till att SAS är ett publikt bolag. Utskottet gör samma bedömning som näringsutskottet, att detta ställer speciella krav på formerna för informationsgivning i förhållande till insiderinformation och sekretessregler. Det går att finna former för riksdagen att få information om bolagets utveckling med hänsyn tagen till detta, men liksom näringsutskottet menar utskottet att det inte finns något behov av ett riksdagsuttalande i saken. Utskottet vill slutligen upplysa om att SAS publicerar kvartalsrapporter, årsredovisningar och andra rapporter om företagets utveckling. Till exempel har SAS i varje kvartalsrapport under 2009 rapporterat utfallet av arbetet med affärsplanen Core SAS.

Därmed avstyrker finansutskottet, i likhet med näringsutskottet, motion 2009/10:Fi5 (s) yrkande 1 och motion 2009/10:Fi6 (v) yrkande 1.

Höjd ram för utgiftsområde 24 Näringsliv samt höjt anslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen dels höjer ramen för 2010 för utgiftsområde 24 Näringsliv med 1 100 000 000 kr till 6 599 165 000 kr, dels anvisar 1 100 000 000 kr för 2010 på ramanslaget 1:21 *Kapitalinsatser i statliga bolag*.

Jämför reservation 5 (mp).

Propositionen

I enlighet med riksdagens beslut ska statens utgifter för kapitalinsatser för statligt ägda bolag belasta anslaget 1:21 *Kapitalinsatser i statliga bolag* under utgiftsområde 24 Näringsliv. För att möjliggöra detta bör ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv höjas med 1,1 miljarder kronor och det ovan nämnda anslaget 1:21 *Kapitalinsatser i statliga bolag* ökas med 1,1 miljarder kronor.

I det fall det anvisade beloppet visar sig överstiga statens andel av nyemissionen kommer mellanskillnaden inte att utnyttjas.

Det kapitaltillskott som krävs för nyemissionen i SAS beräknas öka de takbegränsade utgifterna, försämra statsbudgetens saldo och den konsoliderade statsskulden med motsvarande belopp. Det finansiella sparandet däremot påverkas inte, då staten byter en tillgång mot en annan. Som redovisats i propositionen, erhåller SAS det kapital som är nödvändigt för att säkerställa långsiktig lönsam drift.

I förhållande till EU:s bestämmelser om statligt stöd kan ett kapitaltillskott ges om staten som ägare agerar på ett sätt som skulle accepteras av en privat investerare som arbetar på normala marknadsmässiga villkor, den s.k. marknadsekonomiska investerarprincipen. Enligt regeringens bedömning är åtgärderna inte statsstöd i EUF-fördragets bemärkelse.

Motionen

I enlighet med att Miljöpartiet i sin motion 2009/10:Fi7 avvisar regeringens förslag att svenska staten ska delta i den aktuella nyemissionen i SAS, avvisar Miljöpartiet även i sitt yrkande 2 regeringens förslag att höja utgiftsramen för utgiftsområde 24 Näringsliv med 1,1 miljarder kronor samt att höja anslaget 1:21 *Kapitalinsatser i statliga bolag* under utgiftsområde 24 Näringsliv med samma belopp.

Näringsutskottets yttrande

Lågprisbolagens intresseorganisation (European Low Fares Airline Association – ELFAA) har gjort en anmälan till EU-kommissionen om de danska, norska och svenska staternas deltagande i den planerade nyemissionen i SAS och ifrågasatt om kapitaltillskotten är att betrakta som ett sådant statsstöd som inte är tillåtet enligt EU-fördraget. Regeringen behandlar, som tidigare redovisats, frågan om det föreslagna kapitaltillskottets förhållande till EU:s bestämmelser om statligt stöd i propositionen. Med hänvisning till den s.k. marknadsekonomiska investerarprincipen gör regeringen bedömningen att det föreslagna deltagandet i nyemissionen inte utgör statsstöd i EUF-fördragets bemärkelse.

Näringsutskottets ställningstagande

Näringsutskottet anför i sitt yttrande att riksdagen bör besluta om att för 2010 höja ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv med 1,1 miljarder kronor och att höja anslaget 1:21 *Kapitalinsatser i statliga bolag* med samma belopp.

Finansutskottets ställningstagande

Syftet med anslaget 1:21 *Kapitalinsatser i statliga bolag* är att ha en etablerad ordning för kapitaltillskott till statligt ägda bolag. Då anslaget endast får användas av regeringen efter beslut av riksdagen i varje enskilt

fall är det uppförda beloppet på statsbudgeten endast 1 miljon kronor. Varje beslut om kapitaltillskott innefattar således att riksdagen även anvisar medel på anslaget. Utskottet kan konstatera att det föreslagna kapitaltillskottet på tilläggsbudget om 1,1 miljarder kronor med god marginal ryms under det beslutade utgiftstaket för 2010. Statens finansiella sparande påverkas inte av finansiella transaktioner, vilket det aktuella kapitaltillskottet utgör. I det fall det anvisade beloppet visar sig överstiga statens andel av nyemissionen kommer mellanskillnaden inte att utnyttjas, i enlighet med vad som framförs i propositionen.

Därmed tillstyrker finansutskottet, i likhet med näringsutskottet, regeringens förslag punkt 4 och avstyrker motion 2009/10:Fi7 (mp) yrkande 2.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Statens deltagande i nyemission i SAS AB (publ), punkt 1 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Fi7 av Mats Pertoft m.fl. (mp) yrkande 1 och avslår proposition 2009/10:121 punkterna 1 och 2.

Ställningstagande

SAS är ett bolag som länge haft stora ekonomiska problem. Staten har vid ett flertal tillfällen varit tvungen att gå in med ägartillskott. Så sent som i februari 2009 bemyndigade riksdagen regeringen att delta i en nyemission på 1,3 miljarder kronor. Regeringen räknade då med att detta ägartillskott skulle vara tillräckligt för att SAS skulle bli konkurrenskraftigt. Regeringen föreslår nu att riksdagen ska besluta om att staten ska delta i ytterligare en nyemission i SAS. Miljöpartiet ansåg att riksdagen skulle ha avslagit regeringens begäran i februari 2009 om att delta i en nyemission. Företrädarna för Miljöpartiet anförde då – mycket riktigt visar det sig nu – att den affärsplan som bolaget hade presenterat för att klara neddragningarna medförde stora ekonomiska risker och det inte var säkert att besparingsplanerna skulle komma att lyckas.

Flygindustrin står också inför stora strukturella problem i form av stora och växande andelar av klimatutsläppen i Sverige och världen. Behovet av flygresor på kortare och medellånga distanser kommer att minska när snabba tågförbindelser byggs ut i Sverige och världen. Det är av största vikt att vara försiktig och varsam med skattemedel, och staten bör inte ta på sig affärsrisker om det inte finns synnerliga skäl till detta.

Miljöpartiet har tidigare i samband med behandlingen av regeringens proposition om försäljning av vissa statliga bolag (mot. 2006/07:N12) föreslagit att statens andel i SAS ska säljas. Partiet menade då att det är svårt se någon samhällspolitisk nytta med att staten äger flygbolag. Tidigare när verksamheten var ny och det var monopol åtminstone på inrikesflyget

fanns anledningar till statligt ägande. Nu är flygtrafiken konkurrensutsatt, och det statliga ägandet kan snarare vara en hämsko när det gäller att reglera och ställa hårdare miljökrav på flygtrafiken. Om en försäljning av statens andel i SAS hade genomförts våren 2007, hade frågan om att nu delta i en nyemission inte varit aktuell. Jag menar att det var fel av regeringen att inte då ta tillfället i akt och sälja statens andel i SAS.

Staten bör i huvudsak inte äga företag som finns på fungerande konkurrensutsatta marknader. Att delta i nyemissionen är förenat med stora affärsrisker, och jag ser inget skäl till att staten i det här läget ska äventyra skattemedel i onödan. I stället bör regeringen aktivt arbeta för att hitta en ny ägare till SAS och sälja statens andel i bolaget. Jag delar inte utskotts-majoritetens syn att det inte nu skulle finnas några köpare av statens andel i SAS. Det kan möjligen handla om vilket pris staten är villig att acceptera. Vad Sverige behöver investera i nu är förnybar energi, hållbar transportinfrastruktur, såsom spårväg och järnväg, och energieffektiviseringar.

Sådana investeringar är betydligt viktigare än att fortsätta att hålla ett flygbolag under armarna. Riksdagen bör alltså avslå regeringens proposition i de delar som rör deltagande i en nyemission i SAS.

2. En genomgripande analys och kartläggning av SAS, punkt 2 (s, v)

av Thomas Östros (s), Sonia Karlsson (s), Monica Green (s), Hans Hoff (s), Ulla Andersson (v), Tommy Ternemar (s) och Christina Zedell (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2009/10:Fi5 av Thomas Östros m.fl. (s) yrkande 2 och

2009/10:Fi6 av Ulla Andersson m.fl. (v) yrkande 2.

Ställningstagande

SAS är för närvarande Nordens största flygbolag och har som verksamhetsmål att erbjuda flygtransporter och därtill relaterade tjänster till den nordiska hemmamarknaden. SAS har en marknadsposition om 40–60 % i de skandinaviska länderna. SAS har emellertid en problematisk ekonomisk situation. Stora förändringar och rationaliseringar har genomförts och ytterligare omstruktureringar planeras.

Så länge staten är ägare i SAS utgår vi ifrån att regeringen utövar ett aktivt ägarskap i bolaget. Oavsett storleken på det framtida statliga ägandet i SAS anser vi därför att det är utomordentligt viktigt att på ett så tidigt stadium som möjligt få en tydlig bild av bolagets finansiella status

och dess möjlighet att på ett framgångsrikt sätt hävda sig i en allt hårdare konkurrens. Behovet understryks av den senaste händelseutvecklingen, med t.ex. strukturaffärer i branschen, vilket har betydelse för utvecklingen i bolaget. Vi ser även ett behov av att djupare analysera hur tillgängligheten i Sverige till strategiska flyglinjer, såväl internationella som nationella, påverkas av de omstruktureringar som nu sker på flygmarknaden.

3. Svenska statens fortsatta ägande i SAS, punkt 3 (v)

av Ulla Andersson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Fi6 av Ulla Andersson m.fl. (v) yrkande 3 och avslår proposition 2009/10:121 punkt 3.

Ställningstagande

Efter att regeringen genomfört en genomgripande analys och kartläggning av SAS förväntar jag mig att regeringen återkommer till riksdagen och ger riksdagen, som folkets parlamentariska företrädare, möjlighet att ta ställning till olika handlingslinjer för ett av svenska folkets bolag, SAS. Riksdagen bör därför nu avslå regeringens förslag om bemyndigande att vid lämplig tidpunkt sälja statens andel i SAS.

4. Fortlöpande information från regeringen om tillståndet i SAS, punkt 4 (s, v)

av Thomas Östros (s), Sonia Karlsson (s), Monica Green (s), Hans Hoff (s), Ulla Andersson (v), Tommy Ternemar (s) och Christina Zedell (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:Fi5 av Thomas Östros m.fl. (s) yrkande 1 och 2009/10:Fi6 av Ulla Andersson m.fl. (v) yrkande 1.

Ställningstagande

Riksdagen beslutade för ett år sedan med stor majoritet att bemyndiga regeringen att delta i den då aktuella nyemissionen i SAS genom att teckna aktier upp till ett belopp om högst 1,3 miljarder kronor. Näringsutskottet förutsatte i sitt yttrande till finansutskottet (yttr. 2008/09:NU7y) att regeringen fortlöpande skulle hålla utskottet underrättat om utvecklingen i SAS. Utskottet ville ha löpande information om utfallet av arbetet med den då aktuella affärsplanen Core SAS och den effektivisering och kostnadsminskning som ingick i denna plan. Företrädarna för Socialdemokraterna och Vänsterpartiet stod bakom denna ståndpunkt.

Vi kan nu – i likhet med vad som anförs i motionerna 2009/10:Fi5 (s) och 2009/10:Fi6 (v) – konstatera att någon information om utvecklingen i SAS inte har lämnats till utskottet, vare sig från regeringens sida eller från bolaget. Regeringen har inför den kommande nyemissionen, liksom inför den tidigare i februari 2009, underlåtit att delge riksdagen fortlöpande information om läget i bolaget. Vi finner detta otillfredsställande och anser att regeringen framgent måste hålla riksdagen informerad på ett väsentligt bättre sätt än vad som hittills har varit fallet.

5. Höjd ram för utgiftsområde 24 Näringsliv samt höjt anslag, punkt 5 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

– Under förutsättning av bifall till reservation 1 –

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Fi7 av Mats Pertoft m.fl. (mp) yrkande 2 och avslår proposition 2009/10:121 punkt 4.

Ställningstagande

Regeringens förslag om höjd ram för utgiftsområde 24 Näringsliv med 1,1 miljarder kronor och en motsvarande ökning av anslaget 1:21 *Kapitalinsatser i statliga bolag* bör avslås av riksdagen med hänvisning till vad som framförs i Miljöpartiets motion 2009/10:Fi7.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2009/10:121 Nyemission i SAS AB (publ):

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att för statens räkning, på vissa villkor, delta i en nyemission i SAS AB (publ) (SAS) genom att teckna sin pro rata-andel av den föreslagna nyemissionen upp till ett belopp om högst 1,1 miljarder kronor (avsnitt 4).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att vidta nödvändiga åtgärder för att genomföra statens villkorade deltagande i nyemissionen (avsnitt 4).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att vid lämplig tidpunkt vidta följande åtgärder, var för sig eller i kombination a) att minska ägandet i SAS genom att avyttra hela eller delar av aktieinnehavet eller genom utspädning av befintlig ägarandel (avsnitt 5), b) att förvärva eller byta aktier, rättigheter att förvärva aktier eller andra former av andelar i det företag eller den företagsgrupp som förvärvar aktier i SAS (avsnitt 5), c) att avyttra de tillgångar och rättigheter som staten enligt a) och b) får som likvid om andra tillgångar än kontanter erhålls (avsnitt 5).
4. Riksdagen beslutar att för budgetåret 2010 höja ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv med 1,1 miljarder kronor samt öka det under utgiftsområde 24 Näringsliv uppförda anslaget 1:21 Kapitalinsatser i statliga bolag med 1,1 miljarder kronor (avsnitt 6).

Följdmotionerna

2009/10:Fi5 av Thomas Östros m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med fortlöpande information om tillståndet i SAS AB.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skyndsamt inleda en genomgripande analys och kartläggning av SAS AB.

2009/10:Fi6 av Ulla Andersson m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med fortlöpande information om tillståndet i SAS AB.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skyndsamt inleda en genomgripande analys och kartläggning av SAS AB.
3. Riksdagen begär att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag till handlingslinjer för ett framtida SAS AB enligt vad som sägs i motionen.

2009/10:Fi7 av Mats Pertoft m.fl. (mp):

1. Riksdagen avslår regeringens förslag till bemyndigande att delta i nyemissionen i SAS AB (punkt 1 och punkt 2 i Förslag till riksdagsbeslut).
2. Riksdagen avslår regeringens förslag om att höja utgiftsramen för utgiftsområde 24 Näringsliv med 1,1 miljard kronor samt att öka det under utgiftsområde 24 Näringsliv uppförda anslaget 1:21 Kapitalinsatser i statliga bolag med 1,1 miljard kronor (punkt 4 i Förslag till riksdagsbeslut).

BILAGA 2

Näringsutskottets yttrande
2009/10:NU2y

Nyemission i SAS AB

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett näringsutskottet tillfälle att avge yttrande över proposition 2009/10:121 om nyemission i SAS AB samt eventuella motioner.

Tre motioner har väckts med anledning av propositionen.

Statssekreterare Ola Alterå, Näringsdepartementet, lämnade den 9 februari information till utskottet om den planerade nyemissionen.

Utskottets överväganden

Propositionen

Bakgrund

Styrelsen i SAS AB har den 9 februari 2010 beslutat att föreslå en nyemission om ca 5 miljarder kronor, med företrädesrätt för bolagets aktieägare. Emissionen kräver godkännande av bolagsstämma som avses hållas den 7 april 2010. Regeringen konstaterar att ärendet innefattar hantering av affärskänslig information och insiderinformation. Om regeringen skulle ha inhämtat yttranden och upplysningar från myndigheter, sammanslutningar eller enskilda skulle den nämnda informationen ha blivit offentliggjord, vilket skulle ha inneburit risk för betydande ekonomisk skada för staten och bolaget. Regeringen har dock hämtat in underlag från finansiella och juridiska rådgivare.

Regeringen redovisar i propositionen bakgrunden till förslagen avseende marknadssituationen, uppgifter om SAS:s ekonomiska utveckling samt styrelsens förslag om kostnadsbesparingar, åtgärder för att stärka den finansiella ställningen och nyemission.

Nyemission

Regeringen föreslår i propositionen att riksdagen ska bemyndiga regeringen att för svenska statens räkning, på vissa villkor, delta i en nyemission i SAS genom att teckna sin s.k. pro rata-andel av den föreslagna nyemissionen upp till ett belopp om högst 1,1 miljarder kronor. Det föreslagna bemyndigandet gäller under förutsättning att de villkor som regeringen ställt upp för ett deltagande i nyemissionen uppfylls. Riksdagen föreslås vidare bemyndiga regeringen att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att genomföra statens villkorade deltagande i nyemissionen.

Styrelsen och ledningen i SAS har presenterat ett utökat besparingsprogram och en refinansieringsplan som innehåller styrelsens beslut om att föreslå en nyemission om ca 5 miljarder kronor. I februari 2009 lanserade SAS en ny strategisk inriktning och affärsplan, benämnd Core SAS, med målsättningen att stärka bolagets långsiktiga position och skapa förutsättningar för ett konkurrenskraftigt och lönsamt flygbolag. Den kraftiga nedgången i flygbranschen har varit betydligt mer omfattande än vad som förutsågs i den nämnda strategin och har haft en negativ påverkan på affärsresandet, biljettpriser och därmed intäkter och likviditet för SAS. För att bemöta detta föreslås en förstärkning av balansräkningen för att möjliggöra genomförandet av Core SAS-strategin. Väsentliga förutsättningar för affärsplanen är de villkor som Sverige, Norge och Danmark, liksom Knut och Alice Wallenbergs stiftelse genom Foundation Asset Management, meddelat SAS styrelse för sina respektive deltaganden i nyemissionen. Dessa

villkor innebär att bolag, anställda, kreditgivare och ägare gemensamt tar ansvar och bidrar till att skapa förutsättningar för ett konkurrenskraftigt SAS. Den svenska statens deltagande i nyemissionen är villkorat av att alla tre staterna tecknar sina respektive pro rata-andelar, av refinansiering av de obligationslån som förfaller under 2010, att slutligt avtal med fackföreningarna för piloter och kabinpersonal ingås i enlighet med den målsättning som är angiven i bolagets pressmeddelande den 9 februari 2010 samt av att riksdagen godkänner att staten deltar i nyemissionen.

För att genomföra åtgärderna i affärsplanen och som ett led i förstärkningen av balansräkningen behöver bolagets kapitalstruktur förbättras genom en nyemission. Regeringens analys visar att ett deltagande i nyemissionen förväntas ge en marknadsmässig avkastning, baserad på genomförande av de åtgärder som styrelsen föreslår i affärsplanen. Den föreslagna investeringen ligger därmed i linje med regeringens mål om värdeskapande i bolag med statligt ägande. Affärsplanen är förknippad med risker på såväl intäkts- som kostnadssidan, vilka har beaktats i analysen. De åtgärder som genomförts av SAS under de senaste åren har varit kraftfulla men inte tillräckliga. Regeringen har i ägarförvaltningen verkat för att skapa en nära dialog med övriga huvudägare. Det finns för närvarande en nära dialog med övriga huvudägare om bolaget, och regeringen har vid beredningen av ställningstagandet om att delta i den föreslagna emissionen haft flera avstämningar med övriga huvudägare. Fortsatt effektivisering, satsningar på service och attraktiva kunderbjudanden är nödvändiga för att uppnå ett lönsamt och konkurrenskraftigt SAS. Ett konkurrenskraftigt SAS ger också bättre förutsättningar för att kunna delta i den fortsatta konsolideringen av flygmarknaden som kan förväntas vid en återhämtning i världsekonomin. Regeringen anser därför att staten ska delta i den föreslagna nyemissionen.

Det belopp till vilket den svenska staten ska teckna aktier i nyemissionen kan variera beroende på den av styrelsen beslutade storleken på emissionen. Statens ägarandel uppgår till 21,4 %, motsvarande 1,1 miljarder kronor vid fullt utnyttjande av företrädesrätten. I det fall beloppet understiger 1,1 miljarder kronor kommer mellanskillnaden inte att utnyttjas.

Finansiering

I budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1 utg.omr. 24 Näringsliv) meddelade regeringen att statens utgifter för kapitalinsatser för statligt ägda bolag ska belasta det under utgiftsområde 24 uppförda anslaget Kapitalinsatser i statliga bolag (1:21). Regeringen avser att ta detta anslag i anspråk för det föreslagna kapitaltillskottet. För att möjliggöra detta föreslår regeringen att ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv höjs med 1,1 miljarder kronor och att det nämnda anslaget ökas med samma belopp.

Konsekvenser

I förhållande till EU:s bestämmelser om statligt stöd kan ett kapitaltillskott ges om staten som ägare agerar på ett sätt som skulle accepteras av en privat investerare som arbetar på normala marknadsmässiga villkor, den s.k. marknadsekonomiska investerarprincipen, sägs det i propositionen. Principen innebär att statens agerande ska jämföras med hur en privat investerare med en betydande ägarandel i bolaget skulle agera i motsvarande situation. I det aktuella fallet kommer staten att delta i nyemissionen tillsammans med, och på samma villkor som, ett antal privata investerare. Statens ägarandel i SAS kommer efter nyemissionen att vara oförändrad. SAS förutsätts vidare fortsätta att verka på fullt kommersiella villkor. Enligt regeringens bedömning är åtgärderna därmed inte statsstöd i EU-fördragets bemärkelse.

Statens framtida ägande i SAS

Regeringen föreslår också i propositionen att riksdagen ska bemyndiga regeringen att vid lämplig tidpunkt vidta följande åtgärder, var för sig eller i kombination:

- Minska ägandet i SAS, genom att avyttra hela eller delar av aktieinnehavet och eller genom utspädning av befintlig ägarandel.
- Förvärva eller byta aktier eller andra former av andelar i de företag eller den företagsgrupp som förvärvar aktier i SAS.
- Förvärva rättigheter att förvärva aktier eller andra former av andelar i det företag eller den företagsgrupp som förvärvar aktier i SAS.

Riksdagen föreslås vidare bemyndiga regeringen att avyttra de tillgångar och rättigheter som staten får som likvid i samband med de nämnda försäljningarna, om andra tillgångar än kontanter erhålls.

Regeringen anser att staten, genom det föreslagna bemyndigandet, ges bättre förutsättningar att som delägare i ett börsnoterat bolag agera på det sätt som är bäst ur kommersiell synpunkt, vilket ligger i linje med regeringens mål om värdeskapande i bolag med statligt ägande. Staten får därigenom möjlighet att kunna agera med flexibilitet och ges möjlighet att skapa en bättre värdeutveckling av sitt kapital. Regeringen har genomfört en utvärdering av svenska statens aktieinnehav i SAS. Den samlade bedömningen är att regeringen bör få möjlighet att vid lämplig tidpunkt minska eller i sin helhet avyttra statens aktieinnehav. En förändring av ägandet kan genomföras på flera sätt, t.ex. genom en strukturaffär, varvid regeringen kan komma att överväga olika typer av de tillvägagångssätt som regeringen nu begär bemyndigande för, var för sig eller i kombination. Regeringen har informerat den danska staten och den norska staten, vars ägarandelar är respektive 14,3 %, om sin intention att inhämta riksdagens bemyndigande att minska svenska statens ägande i SAS.

Svenska staten äger för närvarande, som tidigare nämnts, 21,4 % av aktierna i SAS. Mot bakgrund av att tidigare beslut angående förändringar i ägandet av SAS underställts riksdagen och vad som sades vid riksdagsbehandlingen våren 2009 i samband med den då aktuella nyemissionen i SAS (bet. 2008/09:FiU40), anser regeringen att frågan om en avyttring av hela eller delar av statens innehav i bolaget bör underställas riksdagen.

Motionerna

Tre motioner har väckts med anledning av propositionen.

I kommittémotionerna 2009/10:Fi5 (s) och 2009/10:Fi6 (v) begärs två tillkännagivanden – dels om att regeringen ska återkomma till riksdagen med fortlöpande information om tillståndet i SAS, dels om att regeringen skyndsamt ska inleda en genomgripande analys och kartläggning av SAS. Motiveringarna bakom yrkandena är likartade. Regeringen har infört den nu aktuella, liksom infört den tidigare nyemissionen i februari 2009, underlåtit att delge riksdagen fortlöpande information om läget i bolaget, anför motionärerna. De finner detta otillfredsställande och anser att regeringen framgent måste hålla riksdagen informerad på ett väsentligt bättre sätt än vad som hittills har varit fallet. Oavsett storleken på det framtida statliga ägandet i SAS är det utomordentligt viktigt att på ett så tidigt stadium som möjligt få en tydlig bild av bolagets finansiella status och dess möjlighet att på ett framgångsrikt sätt hävda sig i en allt hårdare konkurrens, anser motionärerna. Därför föreslår de att regeringen skyndsamt ska ta initiativ till en genomgripande analys och kartläggning av bolaget. De ser även ett behov av att djupare analysera hur tillgängligheten i Sverige till strategiska flyglinjer, såväl internationella som nationella, påverkas av de omstruktureringar som sker på flygmarknaden.

I den sistnämnda motionen föreslås också att riksdagen ska begära att regeringen återkommer med handlingslinjer till riksdagen för ett framtida SAS. Motionärerna hoppas att regeringen framöver ska ta ett mer aktivt intresse i SAS men även i andra statliga företag. Att sälja ut bör inte vara den enda politiken när regeringen förvaltar näringslivets största enskilda företagsgrupp. Efter den analys och genomgång av bolaget som motionärerna förordar förväntar de sig att regeringen återkommer till riksdagen och ger den möjlighet att ta ställning till olika handlingslinjer för SAS.

Regeringens förslag om att delta i nyemissionen i SAS bör avslås, anför det i kommittémotion 2009/10:Fi7 (mp). Motionärerna erinrar om att Miljöpartiet ville avslå regeringens begäran i februari 2009 om att delta i den då aktuella nyemissionen, med hänvisning till att den affärsplan som bolaget hade presenterat medförde stora ekonomiska risker. När det gäller försäljning av SAS erinrar motionärerna vidare om att Miljöpartiet våren 2007 vid behandlingen av regeringens proposition om försäljning av vissa statliga bolag (prop. 2006/07:57) föreslog (mot. 2006/07:N12) att statens andel i SAS skulle säljas. Företrädarna för Miljöpartiet menade att det är

svårt att se någon samhällspolitisk nytta med att staten äger flygbolag. Hade riksdagen beslutat om en försäljning våren 2007 hade frågan om att nu delta i en nyemission inte varit aktuell, påpekar motionärerna. De menar vidare att staten i huvudsak inte bör äga företag som finns på fungerande konkurrensutsatta marknader. Att delta i den nu aktuella nyemissionen anses vara förenat med stora affärsrisker, och motionärerna ser inget skäl till att staten i detta läge ska äventyra skattemedel. I stället bör regeringen aktivt arbeta för att hitta en ny ägare till statens andel i SAS och sälja denna del. Sammanfattningsvis anser motionärerna att riksdagen bör avslå propositionen i de delar som rör deltagande i en nyemission i SAS och i stället uppmana regeringen att snarast möjligt inleda en försäljning av statens andel i SAS.

Vissa kompletterande uppgifter

Tidigare riksdagsbehandling

Riksdagen beslutade våren 2009, på förslag av regeringen, att regeringen för statens räkning fick delta i den då aktuella nyemissionen i SAS genom att teckna aktier upp till ett belopp om högst 1,3 miljarder kronor och att dessa medel anvisades på tilläggsbudget för 2009 (prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40, yttr. 2008/09:NU7y). I en reservation (mp) avvisades regeringens förslag och förordades en försäljning av statens andel av SAS.

I sitt yttrande till finansutskottet förutsatte näringsutskottet att regeringen fortlöpande skulle hålla utskottet underrättat om utvecklingen i SAS. Näringsutskottet ville ha löpande information om utfallet av arbetet med den då aktuella affärsplanen och den effektivisering och kostnadsminskning som ingick i denna plan.

Utskottet kan nu konstatera att någon sådan information inte har lämnats. Samtidigt bör det påpekas att SAS är ett börsnoterat företag, vilket ställer speciella krav vid informationsgivning.

Information av statssekreterare Ola Alterå

Statssekreterare Ola Alterå, Näringsdepartementet, lämnade den 9 februari – samma dag som SAS:s styrelse presenterade sitt beslut att föreslå en nyemission – information till utskottet om den planerade nyemissionen.

Akten i ärendet

Akten har funnits tillgänglig för utskottets ledamöter på Näringsdepartementet från den 2 mars.

Anmälan till EU-kommissionen

Lågprisbolagens intresseorganisation (European Low Fares Airline Association, ELFAA) har gjort en anmälan till EU-kommissionen om de danska, norska och svenska staternas deltagande i den planerade nyemissionen i SAS och ifrågasatt om kapitaltillskotten är att betrakta som sådant statsstöd som inte är tillåtet enligt EU-fördraget.

Regeringen behandlar, som tidigare redovisats, frågan om det föreslagna kapitaltillskottets förhållande till EU:s bestämmelser om statligt stöd i propositionen. Med hänvisning till den s.k. marknadsekonomiska investeringsprincipen gör regeringen bedömningen att det föreslagna deltagandet i nyemissionen inte utgör statsstöd i EU-fördragets bemärkelse.

Frågans hantering i Danmark och Norge

I Danmark fattar Finansudvalget självständigt beslut om den danska statens deltagande i nyemissionen. Enligt uppgift kommer Finansudvalget att behandla frågan den 17 mars och eventuellt den 24 mars. Frågan om en eventuell försäljning av den danska statens andel i SAS är inte aktuell för närvarande. Det är inte praxis att Finansudvalget eller Folketinget ger generella mandat om försäljning utan endast mandat som är knutna till en konkret försäljningsprocess eller ett konkret köperbjudande.

I Norge avlämnades den 19 februari en proposition till Stortinget om den norska statens deltagande i nyemissionen (prop. 2009-2010:79 S). Næringskomiteen har, enligt uppgift, påbörjat sin behandling av propositionen och planerar att fatta beslut den 23 mars. Behandling i Stortinget är beräknad till den 25 mars. I propositionen finns ett särskilt avsnitt om den norska statens framtida ägande i SAS. Där sägs att den norska regeringens politik är att upprätthålla statens ägarandel i SAS. Den norska regeringen gör bedömningen att SAS har en mycket viktig roll i skandinavisk luftfart och om bolaget ges de rätta förutsättningarna kommer SAS att kunna ha en nyckelroll i den skandinaviska luftfartsmarknaden också i framtiden. Det är särskilt utvecklingen med starkt ökande konkurrens på den skandinaviska marknaden från lågprisaktörer som Norwegian och Ryanair som är en utmaning för SAS. Ett sätt för SAS att möta denna konkurrens på kan vara att delta i en konsolidering med andra aktörer, som kan komma att kräva en försäljning som innebär en minskning av den norska statens ägarandel i SAS. Den norska regeringen kommer att vara öppen för att värdera en försäljning av den norska statens aktier i SAS om det är kommersiellt förnuftigt för staten. Regional- och samfärdselmässiga hänsyn måste i så fall tas. En eventuell framtida försäljning av den norska statens aktier i SAS kommer att föreläggas Stortinget, sägs det i propositionen.

Näringsutskottets ställningstagande

Riksdagen beslutade för ett år sedan med stor majoritet att bemyndiga regeringen att delta i den då aktuella nyemissionen i SAS genom att teckna aktier upp till ett belopp om högst 1,3 miljarder kronor. Näringsutskottet bedömde i sitt yttrande till finansutskottet (ytr. 2008/09:NU7y) att kapitaltillskottet var nödvändigt för att ge förutsättningar för att den då aktuella affärsplanen Core SAS skulle kunna genomföras.

Åtgärderna i den nämnda affärsplanen har, enligt vad som sägs i propositionen, genomförts som planerat. Den ekonomiska krisen har dock drabbat flygindustrin och SAS hårdare än vad som förutsågs våren 2009. SAS:s kassaflöde och likviditet har påverkats negativt. SAS:s styrelse har beslutat att kostnadsbesparingsprogrammet inom Core SAS ska förstärkas med ytterligare 2 miljarder kronor, vilket innebär att det totala programmet uppgår till 7,3 miljarder kronor. För att stärka den finansiella ställningen ska SAS genomföra refinansiering av de obligationslån som förfaller under 2010 (ca 2 miljarder kronor), och styrelsen har föreslagit en nyemission om ca 5 miljarder kronor. Dessutom har en avsiktsförklaring träffats med fackföreningarna för piloter och kabinanställda med mål om ytterligare kostnadsåtgärder om 0,5 miljarder kronor.

Det bemyndigande som regeringen begär för att delta i den nu aktuella nyemissionen är villkorat av att alla tre stater tecknar sina respektive pro rata-andelar, av refinansiering av de nämnda obligationslånen och av ett slutligt avtal med de nämnda fackföreningarna. Regeringen anger i propositionen att den har haft flera avstämningar med övriga huvudägare. Som redovisats kan beslut om de danska och norska staternas deltagande i nyemissionen förväntas inom kort.

Utskottet delar regeringens bedömning att de nu aktuella åtgärderna bör vidtas. Utskottet anser sålunda att riksdagen bör bemyndiga regeringen att för statens räkning och på de angivna villkoren delta i den planerade nyemissionen genom att teckna aktier upp till ett belopp om högst 1,1 miljarder kronor och att vidta de övriga åtgärder som krävs för att genomföra statens deltagande i nyemissionen. Riksdagen bör också besluta om att för 2010 höja ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv med 1,1 miljarder kronor och att höja anslaget Kapitalinsatser i statliga bolag (1:21) med samma belopp. Utskottets ställningstagande innebär att riksdagen bör avslå motion 2009/10:Fi7 (mp), i vilken regeringens förslag om deltagande i nyemissionen avvisas.

När det gäller regeringens förslag om bemyndigande att vid lämplig tidpunkt sälja statens andel i SAS anser näringsutskottet att finansutskottet bör tillstyrka det. Utskottet vill att bemyndigandet ska uppfattas som ett tydligt besked om statens inställning när det gäller försäljning inom överskådlig tid. Samtidigt vill utskottet understryka vikten av att en försäljning sker i ordnade former när det finns en seriös köpare. Om staten, som det föreslås i den nyssnämnda motionen, inte skulle delta i nyemissionen skulle det innebära att staten inte skulle ta hänsyn till de omedelbara kon-

sekvenserna för bolaget, resenärerna och flyginfrastrukturen i landet. Det skulle kunna uppstå en risk för att bolaget skulle gå i konkurs. Genom att delta i nyemissionen bidrar staten i stället till att förbereda en försäljning av sin andel i bolaget.

I de båda motionerna 2009/10:Fi5 (s) och 2009/10:Fi6 (v) framförs önskemål om att regeringen ska återkomma till riksdagen med fortlöpande information om tillståndet i SAS och att regeringen ska göra en genomgripande analys och kartläggning av SAS. Utskottet instämmer i att det är angeläget att riksdagen och näringsutskottet får information om bolagets utveckling. Detta framförde utskottet våren 2009 i sitt då aktuella yttrande till finansutskottet. Samtidigt måste hänsyn tas till att SAS är ett publikt bolag, vilket ställer speciella krav på informationsgivning. Ett sätt för utskottet att få information är att SAS:s vd kommer till utskottet och informerar på ett sådant sätt att det inte blir fråga om insiderinformation. Det skulle också kunna vara tänkbart att utskottet, med iakttagande av sekretessregler, skulle kunna få information av företrädare för regeringen. Frågan om informationsgivning till utskottet bör få en lösning som balanserar olika intressen. Något behov av ett riksdagsuttalande i saken kan utskottet dock inte se.

Med det anförda anser näringsutskottet att finansutskottet ska tillstyrka propositionen och avstyrka de tre motionerna.

Stockholm den 11 mars 2010

På näringsutskottets vägnar

Carl B Hamilton

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Carl B Hamilton (fp), Tomas Eneroth (s), Björn Hamilton (m), Hans Rothenberg (m), Carina Adolfsson Elgestam (s), Maria Plass (m), Jan Andersson (c), Alf Eriksson (s), Krister Örnfjäder (s), Marie Weibull Kornias (m), Karin Åström (s), Staffan Anger (m), Kent Persson (v), Börje Vestlund (s), Liselott Hagberg (fp), Per Bolund (mp) och Eva Johnsson (kd).

Avvikande meningar

1. Nyemission i SAS AB (s)

Tomas Eneroth (s), Carina Adolfsson Elgestam (s), Alf Eriksson (s),
Kristers Örnfjäder (s), Karin Åström (s) och Börje Vestlund (s) anför:

Riksdagen beslutade för ett år sedan med stor majoritet att bemyndiga regeringen att delta i den då aktuella nyemissionen i SAS genom att teckna aktier upp till ett belopp om högst 1,3 miljarder kronor. Näringsutskottet förutsatte i sitt yttrande till finansutskottet (ytr. 2008/09:NU7y) att regeringen fortlöpande skulle hålla utskottet underrättat om utvecklingen i SAS. Utskottet ville ha löpande information om utfallet av arbetet med den då aktuella affärsplanen Core SAS och den effektivisering och kostnadsminskning som ingick i denna plan. Företrädarna för Socialdemokraterna och Vänsterpartiet stod bakom denna ståndpunkt.

Vi kan nu – i likhet med vad som anförts i motionerna 2009/10:Fi5 (s) och 2009/10:Fi6 (v) – konstatera att någon information om utvecklingen i SAS inte har lämnats till utskottet, vare sig från regeringens sida eller från bolaget. Regeringen har inför den kommande nyemissionen, liksom inför den tidigare i februari 2009, underlåtit att delge riksdagen fortlöpande information om läget i bolaget. Vi finner detta otillfredsställande och anser att regeringen framgent måste hålla riksdagen informerad på ett väsentligt bättre sätt än vad som hittills har varit fallet.

SAS är för närvarande Nordens största flygbolag och har som verksamhetsmål att erbjuda flygtransporter och därtill relaterade tjänster till den nordiska hemmamarknaden. SAS har en marknadsposition om 40–60 % i de skandinaviska länderna. SAS har emellertid en problematisk ekonomisk situation. Stora förändringar och rationaliseringar har genomförts och ytterligare omstruktureringar planeras.

Oavsett storleken på det framtida statliga ägandet i SAS är det utomordentligt viktigt att på ett så tidigt stadium som möjligt få en tydlig bild av bolagets finansiella status och dess möjlighet att på ett framgångsrikt sätt kunna hävda sig i en allt hårdare konkurrens. Därför anser vi att regeringen skyndsamt ska ta initiativ till en genomgripande analys och kartläggning av bolaget. Vi ser även ett behov av att djupare analysera hur tillgängligheten i Sverige till strategiska flyglinjer, såväl internationella som nationella, påverkas av de omstruktureringar som nu sker på flygmarknaden.

Vi anser att i det läge som nu är bör riksdagen ge regeringen bemyndigande att för statens räkning, och på de i propositionen angivna villkoren, delta i den planerade nyemissionen genom att teckna aktier upp till ett belopp om högst 1,1 miljarder kronor och att vidta de övriga åtgärder som krävs för att genomföra statens deltagande i nyemissionen. Riksdagen bör

också besluta om att för 2010 höja ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv med 1,1 miljarder kronor och att höja anslaget Kapitalinsatser i statliga bolag (1:21) med samma belopp.

När det gäller regeringens förslag om bemyndigande att vid lämplig tidpunkt sälja statens andel i SAS anser vi att finansutskottet bör tillstyrka det. Enligt vår mening vore det dock oklokt att i dagsläget försöka sälja statens andel. Bolaget måste vara i ett skick som kan ge bästa möjliga utdelning för staten, dvs. svenska folket.

Vi menar vidare att riksdagen genom ett tillkännagivande bör uppmana regeringen att återkomma till riksdagen med fortlöpande information om tillståndet i SAS samt att skyndsamt inleda en genomgripande analys och kartläggning av SAS.

Sammanfattningsvis anser vi att riksdagen bör bifalla propositionen och motion 2009/10:Fi5 (s). Även motion 2009/10:Fi6 (v) bör bifallas av riksdagen såvitt avser yrkandena 1 och 2. Yrkande 3 i den sistnämnda motionen samt motion 2009/10:Fi7 (mp) bör avslås av riksdagen.

2. Nyemission i SAS AB (v)

Kent Persson (v) anför:

Riksdagen beslutade för ett år sedan med stor majoritet att bemyndiga regeringen att delta i den då aktuella nyemissionen i SAS genom att teckna aktier upp till ett belopp om högst 1,3 miljarder kronor. Näringsutskottet förutsatte i sitt yttrande till finansutskottet (yttr. 2008/09:NU7y) att regeringen fortlöpande skulle hålla utskottet underrättat om utvecklingen i SAS. Utskottet ville ha löpande information om utfallet av arbetet med den då aktuella affärsplanen Core SAS och den effektivisering och kostnadsminskning som ingick i denna plan. Företrädarna för Socialdemokraterna och Vänsterpartiet stod bakom denna ståndpunkt.

Jag kan nu – i likhet med vad som anförs i motionerna 2009/10:Fi5 (s) och 2009/10:Fi6 (v) – konstatera att någon information om utvecklingen i SAS inte har lämnats till utskottet, vare sig från regeringens sida eller från bolaget. Regeringen har inför den kommande nyemissionen, liksom inför den tidigare i februari 2009, underlåtit att delge riksdagen fortlöpande information om läget i bolaget. Jag finner detta otillfredsställande och anser att regeringen framgent måste hålla riksdagen informerad på ett väsentligt bättre sätt än vad som hittills har varit fallet.

SAS är för närvarande Nordens största flygbolag och har som verksamhetsmål att erbjuda flygtransporter och därtill relaterade tjänster till den nordiska hemmamarknaden. SAS har en marknadsposition om 40–60 % i de skandinaviska länderna. SAS har emellertid en problematisk ekonomisk situation. Stora förändringar och rationaliseringar har genomförts och ytterligare omstruktureringar planeras.

Framåt i tiden hoppas jag att regeringen tar ett mer aktivt intresse i SAS, men även i andra statliga företag. Att sälja ut kan inte vara den enda politiken när regeringen förvaltar näringslivets största enskilda företags-

grupp. För SAS är det utomordentligt viktigt att på ett så tidigt stadium som möjligt få en tydlig bild av bolagets finansiella status och dess möjlighet att på ett framgångsrikt sätt kunna hävda sig i en allt hårdare konkurrens. Därför anser jag att regeringen skyndsamt ska ta initiativ till en genomgripande analys och kartläggning av bolaget. Jag ser även ett behov av att djupare analysera hur tillgängligheten i Sverige till strategiska flyglinjer, såväl internationella som nationella, påverkas av de omstruktureringar som nu sker på flygmarknaden. Därefter förväntar jag mig att regeringen återkommer till riksdagen och ger riksdagen, som folkets parlamentariska företrädare, möjlighet att ta ställning till olika handlingslinjer för ett av svenska folkets bolag, SAS.

Jag anser att i det läge som nu är bör riksdagen ge regeringen bemyndigande att för statens räkning, och på de i propositionen angivna villkoren, delta i den planerade nyemissionen genom att teckna aktier upp till ett belopp om högst 1,1 miljarder kronor och att vidta de övriga åtgärder som krävs för att genomföra statens deltagande i nyemissionen. Riksdagen bör också besluta om att för 2010 höja ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv med 1,1 miljarder kronor och att höja anslaget Kapitalinsatser i statliga bolag (1:21) med samma belopp.

När det gäller regeringens förslag om bemyndigande att vid lämplig tidpunkt sälja statens andel i SAS anser jag att finansutskottet bör avstyrka det.

Jag menar vidare att riksdagen genom ett tillkännagivande bör uppmana regeringen att återkomma till riksdagen med fortlöpande information om tillståndet i SAS och att skyndsamt inleda en genomgripande analys och kartläggning av SAS. Riksdagen bör också begära att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om handlingslinjer för ett framtida SAS.

Sammanfattningsvis anser jag att riksdagen bör bifalla propositionen när det gäller statens deltagande i nyemissionen. De båda motionerna 2009/10:Fi5 (s) och 2009/10:Fi6 (v) bör också bifallas. Riksdagen bör avslå propositionen i de delar som avser bemyndigande att sälja statens andel i SAS. Även motion 2009/10:Fi7 (mp) bör avslås av riksdagen.

3. Nyemission i SAS AB (mp)

Per Bolund (mp) anför:

Jag anser – i likhet med vad som anförs i motion 2009/10:Fi7 (mp) – att riksdagen bör avslå propositionen i de delar som avser deltagande i den planerade nyemissionen i SAS (punkterna 1 och 2 i regeringens förslag till riksdagsbeslut). Därmed bör riksdagen också avslå förslaget om att höja utgiftsramen för utgiftsområde 24 Näringsliv och öka det berörda anslaget Kapitalinsatser i statliga bolag (1:21) med 1,1 miljarder kronor (punkt 6 i förslaget till riksdagsbeslut).

SAS är ett bolag som länge haft stora ekonomiska problem. Staten har vid ett flertal tillfällen varit tvungen att gå in med ägartillskott. Så sent som i februari 2009 bemyndigade riksdagen regeringen att delta i en nyemission på 1,3 miljarder kronor. Regeringen räknade då med att detta ägartill-

skott skulle vara tillräckligt för att SAS skulle bli konkurrenskraftigt. Regeringen föreslår nu att riksdagen ska besluta om att staten ska delta i ytterligare en nyemission i SAS. Miljöpartiet ansåg att riksdagen skulle ha avslagit regeringens begäran i februari 2009 om att delta i en nyemission. Företrädarna för Miljöpartiet anförde då – mycket riktigt visar det sig nu – att den affärsplan som bolaget hade presenterat för att klara neddragningarna medförde stora ekonomiska risker och det inte var säkert att besparingsplanerna skulle komma att lyckas.

Flygindustrin står också inför stora strukturella problem i form av stora och växande andelar av klimatutsläppen i Sverige och världen. Behovet av flygresor på kortare och medellånga distanser kommer att minska när snabba tågförbindelser byggs ut i Sverige och världen. Det är av största vikt att vara försiktig och varsam med skattemedel och staten bör inte ta på sig affärsrisker om det inte finns synnerliga skäl till detta.

Miljöpartiet har tidigare i samband med behandlingen av regeringens proposition om försäljning av vissa statliga bolag (mot. 2006/07:N12) föreslagit att statens andel i SAS ska säljas. Partiet menade då att det är svårt se någon samhällspolitisk nytta med att staten äger flygbolag. Tidigare när verksamheten var ny och det var monopol åtminstone på inrikesflyget fanns anledningar till statligt ägande. Nu är flygtrafiken konkurrensutsatt, och det statliga ägandet kan snarare vara en hämsko när det gäller att reglera och ställa hårdare miljökrav på flygtrafiken. Om en försäljning av statens andel i SAS hade genomförts våren 2007, hade frågan om att nu delta i en nyemission inte varit aktuell. Jag menar att det var fel av regeringen att inte då ta tillfället i akt och sälja statens andel i SAS.

Staten bör i huvudsak inte äga företag som finns på fungerande konkurrensutsatta marknader. Att delta i nyemissionen är förenat med stora affärsrisker, och jag ser inget skäl till att staten i det här läget ska äventyra skattemedel i onödan. I stället bör regeringen aktivt arbeta för att hitta en ny ägare till SAS och sälja statens andel i bolaget. Jag delar inte utskottsmajoritetens syn att det inte nu skulle finnas några köpare av statens andel i SAS. Det kan möjligen handla om vilket pris staten är villig att acceptera. Vad Sverige behöver investera i nu är förnybar energi, hållbar transportinfrastruktur, såsom spårväg och järnväg, och energieffektiviseringar. Sådana investeringar är betydligt viktigare än att fortsätta att hålla ett flygbolag under armarna.

Sammanfattningsvis står jag och Miljöpartiet fast vid att statens andel i SAS bör säljas. Riksdagen bör alltså avslå regeringens förslag i de delar som rör deltagande i en nyemission i SAS och i stället uppmana regeringen att snarast möjligt inleda en försäljning av statens andel i SAS. Det finns nu inga skäl till ett statligt ägande av flygbolag. Riksdagen bör således bifalla motion 2009/10:Fi7 (mp). De delar av propositionen som avser bemyndigande att sälja statens andel i SAS bör bifallas av riksdagen. Motionerna 2009/10:Fi5 (s) och 2009/10:Fi6 (v) bör avslås av riksdagen.